

(1-A) બોધ (જ્ઞાન), અધ્યયન અને સામાજિક સાંસ્કૃતિક પરિપ્રેક્ષ્ય

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો.

- (1) સંરચનાવાદના બે સમર્થકોના નામ આપો.
- (2) નાચવું, ફૂદવું, ગાવું, નાટક કરવું, રમવું, અભિનય કરવો એટલે...
- (3) પ્રતિપોષણ એટલે શું ?
- (4) પોતાની જાતને જાણવાનો પ્રયાસ એટલે...
- (5) 'ડિસ્ટ્રાફિયા' એટલે શું ?
- (6) 'આત્મસાક્ષાત્કાર' એટલે શું ?

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો.

- (7) માહિતી પ્રક્રિયાકરણ એટલે શું ?
- (8) સાંઘિક રમત એટલે શું ? ઉદાહરણ જણાવો.
- (9) વાર્તાલાપ એટલે શું ?
- (10) આત્મનિરીક્ષણ કઈ કઈ રીતે થઈ શકે ?
- (11) SQ3R નું પૂરું નામ લખો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈ પણ બે)

- (12) ધ્યાનના આંતરિક પરિબળો જણાવો.
- (13) સ્વ-ઓળખની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
- (14) બાન્ધુરાના સામાજિક અધ્યયનના સિદ્ધાંતનો ભાષાશિક્ષણમાં ઉપયોગ જણાવો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત જવાબ લખો. (કોઈ પણ બે)

- (15) જૂથ રમતમાં બાળકો સંધર્ષ કેવી રીતે નિવારે છે ?
- (16) બહુસાંસ્કૃતિક વર્ગાંડમાં આદર્શ શિક્ષક કેવી રીતે બની શકશો ?
- (17) શિક્ષક ડિસ્લેક્સિક બાળકને ભણાવતી વખતે શી શી કાળજી રાખવી જોઈએ ?

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સવિસ્તાર લખો. (કોઈ પણ એક)

- (18) પ્રત્યાયનના ગ્રકારોની સમજ આપો.
- (19) રમત રમાડતા પહેલા શિક્ષકે કઈ કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ ?

(1-B) સ્વની સમજ અને શૈક્ષણિક દાખિબિંદુનો વિકાસ

પ્રશ્ન-6 નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો. (6)

- (20) રાઈટિંગ ટાસ્કમાં ફલશુતિ એટલે શું ?
- (21) ફોર્મેટ એટલે શું ?
- (22) વર્કશોપના દરેક સેશનનો સમય કેટલો હોય છે ?
- (23) રેટિંગ સ્કેલ એટલે શું ?
- (24) જર્નલના ભાગ જણાવો.
- (25) વેલીડિક્ટરી સેશન એટલે શું ?

પ્રશ્ન-7 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (10)

- (26) જર્નલ રાઈટિંગના હેતુઓ જણાવો.
- (27) પૂર્વ-વર્કશોપ પ્રવૃત્તિ અને પોસ્ટ-વર્કશોપ પ્રવૃત્તિ એટલે શું ?
- (28) શાળા સંસાધનો એટલે શું ?
- (29) રાઈટિંગ ટાસ્કની પ્રવૃત્તિઓમાં માર્ગદર્શકની ભૂમિકા જણાવો.
- (30) મલ્ટિગ્રેડ અને મલ્ટીલેવલ ટીચિંગ એટલે શું ?

પ્રશ્ન-8 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (6)

- (31) જર્નલ લેખન શિક્ષકને કઈ રીતે મદદરૂપ બને છે ?
- (32) રાઈટિંગ ટાસ્કમાં કેટિટ પોઇન્ટ શું સૂચવે છે ? ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

અથવા

- (32) જર્નલ લેખનના ભાગરૂપે તમારા જીવનમાં બનેલ રમ્ભુજ પ્રસંગનું વર્ણન કરો.

પ્રશ્ન-9 નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત જવાબ લખો. (8)

- (33) જર્નલ લેખન માટેની જરૂરી બાબતો જણાવો.
- (34) કાર્યશાળા સંદર્ભે શાળાકીય સહ-અભ્યાસિક વિવિધ પ્રવૃત્તિઓના આયોજન અને અમલીકરણમાં શિક્ષકની ભૂમિકા જણાવો.

અથવા

- (34) તમારો વર્ગખંડ સમાવેશી છે કે કેમ ? તે સંદર્ભે પરીક્ષણ કરી રિપોર્ટ તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન-10 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સવિસ્તાર લખો. (ગમે તે એક) (5)

- (35) તમારો વર્ગખંડની કોઈ એક સમસ્યાને ધ્યાનમાં રાખી કિયાત્મક સંશોધન અંગે રિપોર્ટ તૈયાર કરો.

અથવા

- (35) જર્નલ શા માટે રાખવી જોઈએ ?

ડી.એલ.એડ. : દ્વિતીય વર્ષ - 2022

(2-A) શાળા સંસ્કૃતિ, નેતૃત્વ અને પરિવર્તન

(2-B) વૈવિધ્ય, જાતિ અને સમાવેશી શિક્ષણ

તારીખ : 21/04/2022

કુલ ગુણ : 70

સમય : 3 કલાક

(2-A) શાળા સંસ્કૃતિ, નેતૃત્વ અને પરિવર્તન

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (8)

- (1) વ્યવસ્થાપનનો શબ્દકોષીય અર્થ લખો.
- (2) જિલ્લા પંચાયત સંચાલિત પ્રાથમિક શાળાઓના વ્યવસ્થાપનની જવાબદારી કોણ નિભાવે છે ?
- (3) ન્યૂપાને _____ ની સાલથી યુનિવર્સિટીનો દરજો મળ્યો.
- (4) GIET નું પૂરુંનામ લખો.
- (5) એકલવ્ય મોડેલ રેસીઝન્સીયલ શાળાઓ કેવા તાલુકાઓમાં આવેલી છે ?
- (6) નેતૃત્વની વ્યાખ્યા લખો.
- (7) દૂરંદેશી નેતૃત્વનો મુખ્ય મંત્ર ક્યો છે ?
- (8) ઇન્સ્પાયર એવોઈ યોજના કયા વિષયમાં અભિરૂચિ વહે તે માટે અમલમાં છે ?

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (8)

- (9) શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપન એટલે શું ?
- (10) નગર સ્તરે અને મહાનગર સ્તરે આવેલ શિક્ષણનું માળખું જણાવો.
- (11) શૈક્ષણિક વય જૂથના આધારે શાળાના પ્રકારો લખો.
- (12) શાળા ભાવાવરણના પ્રકારો લખો.

અથવા

- (12) શાળા પ્રવેશોત્સવ અને કન્યા કેળવણી રથ કાર્યક્રમનો મુખ્ય ઉદ્દેશ લખો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (9)

- (13) મફત અને ફરજિયાત શિક્ષણનો ફાયદો (2009) ની જોગવાઈઓ જણાવો.
- (14) ગુણોત્સવમાં સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓના મૂલ્યાંકનમાં કયા-કયા સૂચકોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે છે ?

અથવા

- (14) રાજ્ય સ્તરે પ્રાથમિક શિક્ષણનું વહીવટી માળખું જણાવો.
- (15) મધ્યાધ્રન ભોજન યોજના ટૂંકનોંધ લખો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (10)

- (16) શૈક્ષણિક વ્યવસ્થાપનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના કાર્યક્રો વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.

અથવા

- (16) NCERT નો પરિચય આપી તેનાં કાર્યો જણાવો.
- (17) સારા નેતાના ગુણ લક્ષણો લખો.

(2-B) વૈવિધ્ય, જાતિ અને સમાવેશી શિક્ષણ

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

(8)

- (18) સમતા એટલે શું ?
- (19) _____ એ શિક્ષણમાં સમાવેશન માટેની શ્રેષ્ઠ સંસ્થા બને છે.
- (20) સમાવેશી શિક્ષણ આપતી ફિલ્ભના નામ લખો.
- (21) વિકલાંગતા કયાં બે શબ્દોનો બનેલો છે ?
- (22) ગુજરાત સરકારે વર્ષ : ૨૦૧૧માં વિકલાંગ બાળકને બદલે કયું નામ આપેલ છે ?
- (23) વિશિષ્ટ જરૂરિયાત વાળા બાળકો કોને કહેવાય ?
- (24) જાતિ માટે અંગ્રેજીમાં કયા બે શબ્દો જોવા મળે છે ?
- (25) ઔપચારિક શિક્ષણ આપતી સંસ્થાનું નામ લખો.

પ્રશ્ન-6 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો.

(8)

- (26) શિક્ષણથી વંચિત જૂથો માટે વિવિધ કાર્યરત બિનસરકારી સંસ્થાના નામ લખો.
- (27) સમાવેશી શિક્ષણની વ્યાખ્યા લખો.
- (28) શાનાત્મક પ્રક્રિયાના સોપાન જણાવો.
- (29) ગણનમાં વિસંગતતા એટલે શું ?

અથવા

- (29) પુરુષત્વના ગુણ લક્ષણો જણાવો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો.

(9)

- (30) સમાવેશી શિક્ષણ માટે એક ઉદાહરણ આપો.
- (31) લેખનમાં વિસંગતતા એટલે શું ? ટૂંકનોંધ લખો.

અથવા

- (31) એક શિક્ષક તરીકે અધ્યયન અક્ષમ બાળક સાથે આપ કેવું વર્તન કરશો ? તેની ચર્ચા કરો.
- (32) વર્ગ ખંડમાં જાતીયતાની અસર સંદર્ભે શિક્ષકે કઈ કઈ બાબતોનો ઘ્યાલ રાખવો જોઈએ ?

પ્રશ્ન-8 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો.

(10)

- (33) સમાવેશી શિક્ષણમાં વિવિધ સંસ્થાઓની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

- (33) PRWD એકટ શિક્ષણના પ્રકરણમાં બાળકો માટે શિક્ષણ સંબંધિત કઈ કઈ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે ? વિસ્તારથી લખો.
- (34) શાળા કક્ષાએ જાતીયતા સંદર્ભે કઈ કઈ કામગીરી કરશો ? વિસ્તારથી લખો.

(3-A) ગુજરાતી (HL) (ધોરણ 6 થી 8)

પ્રશ્ન-1 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (8)

- (1) વેબસ્ટરના મતે જૂથચચર્ચ એટલે શું ?
- (2) 'કવિતાને પામવા માટે આપણે વળી વળીને કવિતા પાસે જવું પડશે.' આ વિધાન કોનું છે ?
- (3) સમાસ એટલે શું ?
- (4) પ્રશંસાના બહાના હેઠળ નિંદા થતી હોય ત્યારે કયો અલંકાર બને છે ?
- (5) નિપાત એટલે શું ?
- (6) નિરંજન અને તેના મિત્રએ ફિલ્મ જોવા જવાનું ક્યારે નક્કી કર્યું ?
- (7) 'ગુજરાત મોરી મોરી રે' કાવ્યના કવિ કોણ છે ?
- (8) ભારતમાં કયા કયા ધર્મ પાળતી પ્રજા વસે છે ?

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (8)

- (9) સંકેપીકરણમાં કઈ કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ ?
- (10) અરજીલેખનના મૂલ્યાંકનમાં કઈ કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખવી જોઈએ ?

અથવા

- (10) એક શિક્ષક તરીકે બાકરણ શિક્ષણ કરતી વખતે કઈ કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખશો ?
- (11) "માલમ હલેસાં માર" લોકગીતમાં ભાભીએ દિયરને કેવું મહેણું માર્યું છે ? દિયરને જવા બંદરે શા માટે જવું છે ?
- (12) ગામનું ગોંદરું શાથી જીવંત લાગતું હતું ?

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (9)

- (13) અર્થધિટન પદ્ધતિ એટલે શું ? તેના ફાયદા અને મર્યાદાઓ લખો.
- (14) કવિતા એટલે શું ? કાવ્યપંક્તિઓનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો લખો.
- (15) ઇન્સ્પેક્ટરે મોડા પડેલા મહાદેવને શા માટે પરીક્ષામાં બેસવા દીધો ?

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (10)

- (16) માતૃભાષાના શિક્ષણના હેતુઓ જણાવો.

અથવા

- (16) અહેવાલ લખો : "વિશ્વ માતૃભાષા દિવસની ઉજવણી."
- (17) સોનેટ એટલે શું ? "વળાવી બા આવી" સોનેટ કાવ્યમાં બા પગથિયા પાસે કેમ બેસી ગયા ?

પ્રશ્ન-5 (A) Read the following lines and answer the following questions.

(2)

Three and three make six,

Big lollipops on the sticks.

Four and four make eight,

Jallebies and barfies on the plate.

Five and five make ten,

let's count them all again.

Questions :

- (18) Where are lollipops ?
- (19) Which sweets are there on the plate ?

(B) Read the following paragraph and answer the questions given below.

(2)

Late at night, the dacoits came on horseback. They did not see the wire in the dark. One by one they fell down. Birju and his friends came out. They caught the dacoits and tied them to the trees.

- (20) How did the dacoits come ?
- (21) Who caught the dacoits ?

(C) Read the following paragraph and answer the questions given below.

(2)

Harry Patel is a salesman. He sells shampoo. Yesterday, he met three people. In the morning, he was at Mr. Jadeja's doorstep. He rang the doorbell. Mr. Jadeja opened the door.

Questions :

- (22) What does Harry Patel sell ?
- (23) What did Mr. Jadeja do ?

(D) Read the following paragraph and answer the questions given below.

(2)

There was a Babool tree in a forest. It had straight branches. It had long, white thorns at the base of each leaf tail. One day it looked at the leaves of other trees. The leaves had different shapes : round, narrow and broad. The Babool tree said "My leaves are unattractive."

Questions :

- (24) Which tree had white thorns ?
- (25) Write antonyms :

Attractive × .....

પ્રશ્ન-6 (A) Fill in the blanks by using proper answer given in the bracket.

(4)

- (26) My grandfather always ..... kurta - payjama. [wear, wears]

(27) There is ..... bulletin-board near the window. [a, an, the] (8)

(28) Hitu's classroom is clean ..... airy. [and, but]

(29) There are apples ..... the basket. [on, in]

(B) (30) Complete the following dialogues using the clues. (3)

Clues :

● near the giant wheel

● a merry-go-round

● where is the ice-cream stall ?

Rani : What is that, Rahim ?

Rahim : .....

Rani : Let's buy ice-creams.

Rahim : .....

Rani : It is under that tree,

Or

(30) Read the following data and answer the questions.

RUMZUM COLLECTION

Latest collection of Sarees,

Dress materials,

Chaniya - Cholis, Kurtas

10, Divyam Complex,

9 a.m. to 7 pm

Near : Raj Cinema,

Sunday close

Visnagar.

Questions :

(1) What is the name of the shop ?

(2) Where is the shop ?

(3) What is sold in this shop ?

પ્રશ્ન-7 (A) Answer the following questions in brief. (6)

(નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો.)

(31) Discuss the Grammar Translation Method.

(વ્યાકરણ અનુવાદ પદ્ધતિની ચર્ચા કરો)

(32) Which are the four basic skills of language learning ?

(ભાષા અધ્યનના પાયાના ચાર કૌશલ્યો ક્યા ક્યા છે ?)

(33) What is cloze test ?

(Cloze test એટલે શું ?)

(B) Answer the following questions in detail.

(6)

(નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો.)

(34) Which are the problems of teaching English in multilingual classroom ?

(બહુભાષી વર્ગંડમાં અંગ્રેજ શિક્ષણમાં કઈ કઈ સમસ્યાઓ છે ?)

(35) Explain any three methods of teaching reading.

(વાંચન શિક્ષણની કોઈ પણ ગ્રંથ પદ્ધતિઓ સમજાવો)

પ્રશ્ન-8 Answer the following questions in detail.

(8)

(નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો.)

(36) What is CLT ? Which kind of materials have been used to support it ?

(CLT એટલે શું ? કયા પ્રકારનું સાહિત્ય તેના માટે વાપરી શકાય ?)

(37) Explain steps of Project work.

પ્રોજેક્ટ કાર્યના સોપાનો વર્ણવો.

Or

(37) What is assessment ? Explain.

(આકલન એટલે શું ?) સમજાવો.

Q10) Read the following :- www.ptcsetu.blogspot.com

Q11) Who did Mr. Jadedj do?

Q12) Read the following paragraph and answer the given questions :-

There was a lizard who lived in a forest. It had bright yellow and black stripes on its body. It had long sharp thorns at the base of each leaf tail. It could climb trees and jump quickly.

Q13) The lizard had different stages of life. In which stage was the lizard most active ?

Ans : Juvenile stage (યુવેનિલ સ્ટેગ) (બોયાનીની વાગ્દાની વાગ)

Q14) Questions :-

(Q14) What tree had white flowers? (બુદ્ધિ વિનાની વાગ્દાની વાગ)

(Q15) Which animal is called 'gymnophthalma' ? (બુદ્ધિ વિનાની વાગ્દાની વાગ)

Ans : Ape (અપે) (બુદ્ધિ વિનાની વાગ્દાની વાગ)

Q16) Fill in the blanks by using proper sentence from the text below :-

(Q16) My grandmother always _____

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો.

(7)

- (1) અજાત રાશિના નિર્દેશ માટે વપરાતો સંકેત એટલે શું ?
- (2) શ્રેણી પૂર્ણ કરો. 7200, 3600, 1200, 300, 60, _____
- (3) GST નું પૂરું નામ લખો.
- (4) વ્યસ્ત પ્રમાણ એટલે શું ?
- (5) પિઅરે વાનહિલ્સ ક્યા દેશનાં ગણિત શાસ્ત્રી હતા ?
- (6) ક્યાં પ્રકારનાં ત્રિકોણને ચોક્કસ રીતે વાળવાથી પ્રિઝમ બને છે ?
- (7) કાર્ટેજીયન ગુણાકારનાં શોધક કોણ છે ?

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો.

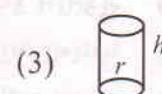
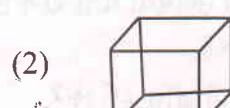
(8)

- (8) કોયડા ઉકેલની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
- (9) ટકાનો દૈનિક વ્યવહારમાં ઉપયોગ જણાવો.
- (10) એક ત્રિકોણની બે બાજુના માપ 12 સેમી અને 14 સેમી છે. જો આ ત્રિકોણની પરિમિતિ 36 સેમી હોય તો તેની ત્રીજી બાજુનું માપ કેટલું થાય ?
- (11) $4x^2 + 5x - 10$ માંથી $x^2 - 10x - 15$ બાદ કરો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.

(12)

- (12) વિદ્યાર્થીઓમાં કોયડા ઉકેલ કૌશલ્યનો વિકાસ કઈ રીતે થાય છે ? તેની ચર્ચા કરો.
- (13) સોછને એક જૂનું ફીજ 2500 રૂ. ખરીદુ. તેમાં તેણે 500 રૂ. નો ખર્ચ કર્યો અને રૂ. 3300 માં વેચ્યું. તો તેણે થયેલ નફો અથવા ખોટની ટકાવારી શોધો.
- (14) ગણિતના ઇતિહાસની ચર્ચા કરી આર્થિક જીવનનું ગણિતમાં પ્રદાન જણાવો. અથવા
- (14) નીચે આપેલા ભૌતિક આકારોનાં માપનનું સાધન, આયામ એકમ અને સૂત્ર જણાવો.

- (15) ક્રિમત શોધો.

$$\left(\frac{1}{2}\right)^{-2} + \left(\frac{1}{3}\right)^{-2} + \left(\frac{1}{4}\right)^{-2}$$

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના માંયા મુજબ જવાબ લખો.

(8)

- (16) એક શાળાના 50 વિદ્યાર્થીઓએ અંગ્રેજી વિષયની પરીક્ષામાં મેળવેલ ગુણ નીચે આપેલ છે. તેના આધારે આવૃત્તિ વિતરણ તૈયાર કરો. જેનો એક વર્ગ 45-49 હોય.

47	60	34	51	44	39	45	41	60	29
45	66	51	61	43	32	33	27	77	53
42	54	57	72	55	68	32	29	36	58
70	57	65	48	73	62	33	26	21	41
30	72	68	52	28	40	28	43	52	37

- (17) ટૂંકનોંખ લકો : Geogebra સોફ્ટવેર અથવા

- (17) મૂલ્યાંકનમાં ઉપયોગી કસોટીઓનાં નામ જણાવી લેખિત અને મૌખિક કસોટીનાં ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો.

(4-B) વિજ્ઞાન અને ટેક્નોલોજી (ધોરણ 6 થી 8)

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો.

(8)

- (18) વિજ્ઞાનના બે સ્વરૂપોના નામ જણાવો.
- (19) સંસ્કૃતિ એટલે શું ?
- (20) પૃથ્વી સૂર્યની આસપાસ ગતિ કરે છે. આ વિધાન વિજ્ઞાનના જ્ઞાનનું કૃષુ પરિશામ દર્શાવે છે ?
- (21) સૌર ઊર્જા માટે ગુજરાતમાં સૌથી મોટો પ્લાન્ટ ક્યાં આવેલો છે ?
- (22) વિજ્ઞાનના સિદ્ધાંતોનું પ્રયોગીકરણ એટલે શું ?
- (23) વિજ્ઞાન અને ટેક્નોલોજીના શિક્ષણની કોઈ પણ બે શૈક્ષણિક પદ્ધતિઓ જણાવો.
- (24) સંકલ્પનાત્મક નકશા સમજાવતું એક ઉદાહરણ આપો.
- (25) નિબંધ મકારના મશ્રનું એક ઉદાહરણ આપો.

પ્રશ્ન-6 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં જવાબ લખો.

(8)

- (26) વિજ્ઞાન અને ટેક્નોલોજી શિક્ષણના હેતુઓ જણાવો.
- (27) પેપર પેન્સિલ ટેસ્ટનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરો.
- (28) ધોરણ-7 એસિડ, બેઇઝ અને ક્ષાર એકમના મૂલ્યાંકન માટે બે ટૂંક જવાબી અને વસ્તુલક્ષી પ્રશ્નોની રચના કરો.
- (29) વિજ્ઞાનનો ઉદ્દેશ સર્વજન હિતાય સર્વજન સુખાય છે. સ્પષ્ટ કરો.

પ્રશ્ન-6 (બ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ વિસ્તારથી લખો.

(4)

- (30) બહુમાધ્યમ સંપુટોની ઉદાહરણ સહિત સમજૂતિ આપી બહુમાધ્યમ સંપુટોની પસંદગી કઈ કઈ બાબતોને ધ્યાનમાં રાખી જોઈએ તેની ચર્ચા કરો.

અથવા

- (30) ક્ષેત્રિય મુલાકાત એટલે શું ? ક્ષેત્રિય મુલાકાતનું મહત્વ સ્પષ્ટ કરી ક્ષેત્રિય મુલાકાત વખતે ધ્યાનમાં રાખવાની બાબતો જણાવો.

પ્રશ્ન-7 નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો.

(5)

- (31) સુક્તાન ક્યા વિટામિનની ઉષપથી થતો રોગ છે ?
- (32) પુષ્પના ભાગોના નામ લખો.
- (33) માનવ શરીરની સૌથી મોટી ગ્રંથિ કઈ છે ?
- (34) વિદ્યુત પ્રવાહની ઉભ્યિય અસર દર્શાવતા બે સાધનોના નામ જણાવો.
- (35) લેક્ટોબેસિલસ નામના બેક્ટેરિયા આપણાને કઈ રીતે ઉપયોગી છે ?

પ્રશ્ન-8 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણથી ચાર વાક્યમાં જવાબ લખો.

(6)

- (36) ધાતુ અને અધાતુ તત્ત્વો વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો.
- (37) બે રસ્ટેશન વચ્ચેનું અંતર 240 કિમી છે. ટ્રેનને આ અંતર કાપતા 4 કલાકનો સમય લાગે છે. તો આ ટ્રેનની ઝડપ શોધો.
- (38) ભૂગર્ભ જળની સપાટી ક્યા કારણોસર નીચી જતી જાય છે ? સમજાવો.

પ્રશ્ન-8 (બ) નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો.

(4)

- (39) પ્રકાશ સીધી લીટીમાં ગતિ કરે છે. તે દર્શાવતી પ્રવૃત્તિ આકૃતિ સહિત વર્ણવો.

અથવા

- (39) પદાર્થના અલગીકરણ માટેની કોઈ પણ બે પદ્ધતિઓ વિસ્તારથી સમજાવો.

ડી.એલ.એડ. : દ્વિતીય વર્ષ - 2022
(5-A) સામાજિક વિજ્ઞાન (ધોરણ 6 થી 8)
(5-B) હિન્દી - સંસ્કૃત (ધોરણ 6 થી 8)

તારીખ : 25/04/2022

કુલ શુણા : 70

સમય : 3 કલાક

(5-A) સામાજિક વિજ્ઞાન (ધોરણ 6 થી 8)

પ્રશ્ન-1 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક વાક્યમાં લખો. (8)

- (1) સામાજિક વિજ્ઞાનની નૂતન સંકલ્પના સમજાવો.
- (2) પ્રાચીન સમયમાં માનવી શેના ઉપર લખાણ કરતો હતો ?
- (3) પૃથ્વીની ગતિઓ કેટલી છે ?
- (4) લોકશાહી એટલે શું ?
- (5) સિંધુખીણ સંસ્કૃતિના અવશેષો સૌપ્રથમ ક્યા સ્થળેથી મળી આવ્યા ?
- (6) સંવાદ પદ્ધતિના ઉદ્દેશો જણાવો.
- (7) કટિબંધ એટલે શું ?
- (8) ધોરણ ૬ માં સામાજિક વિજ્ઞાન કેટલા અને ક્યા ક્યા વિભાગમાં વહેચાયેલું છે ?

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ ટૂંકમાં લખો. (8)

- (9) ઇતિહાસના સ્ત્રોતો જણાવો.
- (10) ભૂમિસ્વરૂપ એટલે શું ?
- (11) 180° રેખાંશવૃત્ત ક્યાં નામે ઓળખાય છે ?
- (12) નકશાના અંગો વિશે જણાવો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (9)

- (13) પર્વત એટલે શું ? તેના મુખ્ય પ્રકારો ક્યા છે ?
- (14) અધ્યયન-અધ્યાપન સામગ્રીની સામાજિક વિજ્ઞાનના શિક્ષણમાં ઉપયોગીતા સમજાવો.

અથવા

- (14) સભ્રાટ અશોકનું વિશાળ સામ્રાજ્ય ક્યા ક્યા રાજ્યો સુધી ફેલાયેલું હતું ?
- (15) આપણો દેશ ક્યા કારણે વિવિધતાવાળો દેશ બન્યો છે ?

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ મુદ્દાસર લખો. (10)

- (16) સામાજિક વિજ્ઞાનના અભ્યાસક્રમની ગોઠવણી અને જરૂરિયાત જણાવો.
- (17) માહિતીના સ્ત્રોતનું વર્ગીકરણ ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.

અથવા

- (17) રાજ્ય સરકારના કાર્યો વર્ણવો.

(5-B) हिन्दी - संस्कृत (धोरण 6 थी 8)

प्रश्न-5 (अ) सूचना अनुसार प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(4)

(18) हम मैच जीत गए। वाक्य में से सर्वनाम बताइए।

(19) वचन परिवर्तन कीजिए : (1) मेरी (2) किताब

अथवा

(19) अंजली धीरे-धीरे चलती है। वाक्य में अव्यय छाँटकर उसका भेद बताइए।

(20) शब्दकोश के क्रम में लिखिए : अंगत, क्षमा, औरत, जमानत, ज्ञानी

(21) रश्मि सातवीं कक्षा में पढ़ती है। - वाक्य का काल बताइए।

प्रश्न-5 (ब) सविस्तार उत्तर लिखिए।

(6)

(22) हिन्दी एकांकी की चार विशेषताएँ लिखिए।

(23) प्रेमचंद के जीवन एवं कवन का परिचय दीजिए।

प्रश्न-6 सूचना अनुसार प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(8)

(24) हिन्दी कक्षा-7 के पाठ्यपुस्तक के बाह्य स्वरूप की चार विशेषताएँ लिखिए।

(25) इकाई में निहित मूल्यों को कैसे ढूँढ़ सकते हैं?

अथवा

(25) अध्ययन निष्पत्ति में उत्कृष्ट गुणवत्ता किसे कहते हैं?

(26) अर्थग्रहण और अभिव्यक्ति : भेद स्पष्ट कीजिए।

(27) हिन्दी कक्षा-8 के शिक्षकसंदर्शिका के आंतरिक स्वरूप की चार विशेषताएँ लिखिए।

प्रश्न-7 (अ) सूचना मुझब प्रश्नोना जवाब आपो।

(3)

(28) वर्तमानकालना परस्मैपदना प्रत्ययों ज्ञानावो।

(29) उत्तर्थ कृद्धन्तनुं एक उदाहरण ज्ञानावो।

अथवा

(29) बालानुं बहुवचननुं दृप लभो।

(30) अव्यय एटले शुं ?

प्रश्न-7 (ब) सूचना मुझब प्रश्नोना सविस्तार जवाब आपो।

(6)

(31) लौकिकसाहित्य अने वैदिक साहित्य पर टूकनोंध लभो।

(32) संस्कृतनो अन्य विषयो साथेनो अनुबंध ज्ञानावो।

प्रश्न-8 मार्ग्या मुझब प्रश्नोना जवाब आपो।

(8)

(33) पाणीनी द्वारा क्या-क्या ग्रंथोनुं निर्माण थयुं छे ? तेना नाम ज्ञानावो।

(34) अभिज्ञान शाकुन्तलमनो परिचय टूकमां आपो।

अथवा

(34) संभाषण पद्धति एटले शुं ?

(35) भाषा श्रवण पद्धति एटले शुं ?

(36) श्लोकना गाननुं महत्त्व टूकमां ज्ञानावो।

ડી.એલ.ઓડ. : દ્વિતીય વર્ષ - 2022

(6) માહિતી અને પ્રત્યાયન તકનિકી દ્વારા અધ્યયનનું સમૃદ્ધિકરણ-2

તારીખ : 26/04/2022

કુલ ગુણ : 50

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્ન-1 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો. (5)

- (1) Keyboard પરથી પ્રેઝન્ટેશન Run કરવાની સોર્ટકટ કી કઈ?
- (2) સંસાધન કેન્દ્રનો અર્થ લખો.
- (3) શિક્ષણક્ષેત્ર આપણા દેશે ક્યો સેટેલાઈટ અવકાશમાં છોડેલ છે?
- (4) ફી સોફ્ટવેર એટલે શું?
- (5) Google form નું મહત્વ ટૂંકમાં લખો.

પ્રશ્ન-1 (બ) નીચેના પ્રશ્નોના માણ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (4)

- (6) Move to trash નો ઉપયોગ લખો.
- (7) BAOU નું પૂરું નામ લખો.
- (8) GROWER નો અર્થ શું?
- (9) WWW નું પૂરું નામ લખો.

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. (10)

- (10) Openoffice spreadsheet ના ઉપયોગ લખો.
- (11) Ubuntu (ઉબન્ટુ)માં ફાઈલ કે ફોલ્ડરનું નામ બદલવાના સ્ટેપ્સ લખો.
- (12) ઓપરેટીંગ સિસ્ટમના કાર્યો લખો.
- (13) કલાસ રૂમ ટેકનિક્સનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
- (14) પોડ કાસ્ટિંગ એટલે શું?

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના સંવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (9)

- (15) Openoffice ની લાક્ષણિકતાઓ લખો.
- (16) Ubuntu ના ફાયદા લખો.
- (17) Ubuntu માં Desktop પર પોતાના નામનું ફોલ્ડર કઈ રીતે બનાવશો.

અથવા

- (17) સંસાધન કેન્દ્રનું મહત્વ લખો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (12)

- (18) અધ્યયન અધ્યાપન સમૃદ્ધિકરણમાં સંસાધન કેન્દ્રના વિવિધ વિભાગોની ચર્ચા કરો.

અથવા

- (18) દૂરવર્ત્તી શિક્ષણના માધ્યમોની ચર્ચા કરો.
- (19) કલાસરૂમ ટેકનિક્સ વડે અધ્યયન - અધ્યાપન સમૃદ્ધિકરણ કેવી રીતે બની શકે?
- (20) શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓ Web 2.0 ટેકનોલોજીનો શિક્ષણ કાર્યમાં ઉપયોગ કઈ રીતે કરશે વિસ્તૃતમાં લખો.

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોની વિસ્તૃતમાં ચર્ચા કરો. (10)

- (21) ઈ-ટ્યૂટોરીઅલ નિર્માણના તબક્કાઓની ચર્ચા કરો.
- (22) દૂરવર્ત્તી શિક્ષણના લાભા-લાભની ચર્ચા કરો.

અથવા

- (22) વેબ 2.0 ની મુખ્ય લાક્ષણીકતાઓ જણાવો.

કી.એલ.એડ. : દ્વિતીય વર્ષ - 2022

(7) બાળકનું શારીરિક અને સાંવેગિક સ્વાસ્થ્ય અને શિક્ષણ - 2

તારીખ : 27/04/2022

કુલ ગુણ : 50

સમય : 2 કલાક

પ્રશ્ન-1 (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો. (5)

- (1) સ્વાસ્થ્ય શિક્ષણ ક્યા બે શરીરનો બનેલ છે ?
- (2) સ્વચ્છતાના કોઈ પણ બે મુખ્ય ઘટકો લખો.
- (3) સમતોલ આહાર એટલે શું ?
- (4) સંસર્જન્ય રોગોનાં બે નામ આપો.
- (5) શારીરિક શિક્ષણની કોઈ પણ બે જરૂરિયાત લખો.

પ્રશ્ન-1 (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (4)

- (6) ઈન્ટરન્શિપ વખતે કરાવવાની બે શારીરિક શિક્ષણની પ્રવૃત્તિઓ લખો.
- (7) ખેલાડીઓમાં સંકલનના વિકાસ માટે અપાતી બે પ્રવૃત્તિઓ લખો.
- (8) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ-1986 મુજબ સ્વાસ્થ્યની વ્યાખ્યા લખો.
- (9) સમતોલ આહારનાં કોઈ પણ ચાર ઘટકો લખો.

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ લખો. (10)

- (10) શાળામાં શૌચાલયની જરૂરિયાત જણાવો.
- (11) પ્રદુષિત પાણી અને ભોજનથી થતા ચાર રોગો જણાવો.
- (12) શરીરનાં ચાર તંત્રોનાં નામ જણાવો.
- (13) સંવેગની સ્પષ્ટતા કરો.
- (14) શાળામાં શિક્ષકની કઈ પરિસ્થિતિમાં વિદ્યાર્થીઓનાં નિરીક્ષણની તક મળે છે ?

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ લખો. (9)

- (15) માર્ગદર્શનનો અર્થ સમજાવો.
- (16) સંવેગાત્મક વિકાસનું શૈક્ષણિક મહત્વ જણાવો.
- (17) લકુલીશ યોગ યુનિવર્સિટી અમદાવાદમાં ચાલતા સ્નાતક કક્ષાના અભ્યાસક્રમોની વિગતે માહિતી આપો.

અથવા

- (17) બાળલગ્નમાં બાળકને થતું નુકશાન જણાવો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ લખો. (12)

- (18) બાળકોના અધિકારો વિગતે સમજાવો.
- (19) અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ વિષય વસ્તુનાં મુદ્દાઓ જણાવો.
- (20) કાર્બોનિટ પદાર્થની વિગતે માહિતી આપો.

અથવા

- (20) બાતલ સ્પર્ધા પદ્ધતિનાં લાભા-લાભ જણાવો.

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના માર્ગા મુજબ મુજબ જવાબ લખો. (10)

- (21) યેપી રોગો ફેલાવતા મુખ્ય ઘટકો અને તેનાથી ફેલાતા રોગો જણાવો.
- (22) યોગના સિદ્ધાંતો વિગતે જણાવો.

અથવા

- (22) શાળામાં શારીરિક શિક્ષણની જરૂરિયાત વિગતે જણાવો.

પ્રશ્ન-1 (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (5)

- (1) પીપળાનું પાન એ કયા પ્રકારનું વિસ્તરણ છે ?
- (2) “આળ્યો” કયા નૃત્યમાં જોવા મળે છે ?
- (3) વસ્તુચિત્ર દોરવા માટે ક્યો સિદ્ધાંત અગત્યનો છે ?
- (4) માટીને પકવવા કેટલા સેન્ટીગ્રેડ તાપમાને તપાવવું પડે છે ?
- (5) કયા નાટ્યકારને સુંદરીનું બિરુદ્ધ મળ્યું હતું ?

(B) જોડકા જોડો. (4)

(અ)	(બ)
(6) ચિત્રકળા	1. લોકચિત્રકળા
(7) સંગીતકળા	2. હસ્તકળા
(8) ભીતચિત્રકળા	3. શાસ્ત્રીયકળા
(9) માટીનાં રમકડાં	4. પ્રદર્શિતકળા
	5. દેશ્યકળા

પ્રશ્ન-2 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (10)

- (10) CCRT નાં તાલીમ કેન્દ્રો ક્યાં-ક્યાં આવેલા છે ?
- (11) ઠંડારંગો અને ગરમ રંગો ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (12) કોઈ પણ બે લોકનૃત્ય કળા વિશે માહિતી આપો.
- (13) ભીતચિત્ર વારલી ચિત્રકળા વિશે જણાવો.
- (14) લગ્નગીત અને મરસિયા વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.

પ્રશ્ન-3 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (9)

- (15) નાટ્યકલાનું શિક્ષણમાં મહત્વ જણાવો.
- (16) વિસ્તરણનાં પ્રકાર જણાવી દરેક વિશે વિગતે છણાવટ કરો.
- (17) પ્રસિદ્ધ નૃત્યકાર મલિકા સારાભાઈ વિશે વર્ણન કરો. અથવા
- (17) પ્રસિદ્ધ નાટ્યકાર જ્યશંકર વિશે જણાવો.

પ્રશ્ન-4 નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (12)

- (18) પર્સેપ્ટિવ ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (19) હસ્તકલા અંતર્ગત વિવિધ કલાઓ જણાવી વિગતે વર્ણન કરો.
- (20) નાટકની રચના વખતે કઈ બાબતો ધ્યાનમાં રાખીશું ? અથવા
- (20) દાંડિયા રાસ અને રાસડા વિશે વિગતે જણાવો.

પ્રશ્ન-5 નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (10)

- (21) ભાતચિત્ર અને તેના પ્રકાર વિશે માહિતી આપો.
- (22) ભારતનાં કોઈ પણ બે નૃત્યકાર વિશે વિગતે માહિતી આપો. અથવા
- (22) શેરી નાટકની પ્રસ્તુતિનું વર્ણન કરો.